

Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismar¹

Perceived Abuse in Romantic Relationships Among University Students

Ahmet Selçuk KILINÇER² ve Meliha TUZGÖL DOST³

“Nerede başlıyordu faşizm? Atılan ilk bombalarda ya da üzerine yazılıp çizilen terörde değil... Faşizm iki insan arasındaki ilişkide başlar.” Ingeborg Bachmann

Öz: Bu araştırma, psikolojik değişkenler grubunda ele alınan benlik saygısı, bağlanma alt boyutları olan kaygı ve kaçınma ve akademik başarı ile demografik değişkenler grubunda ele alınan yaş, cinsiyet, ilişkinin süresi ve anne-babanın birliktelik durumunun, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı yordama düzeyini belirlemeyi amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Araştırma grubu, 2011–2012 öğretim yılı bahar döneminde bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim görmekte olan 280’i (% 68.1) kadın ve 131’i (% 31.9) erkek olmak üzere toplam 411 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği, bağlanma boyutlarını belirlemek amacıyla Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, benlik saygısını belirlemek amacıyla Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve demografik değişkenleri belirlemek üzere Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Veriler aşamalı regresyon analizi ile incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, ilk modelde sadece benlik saygısı romantik ilişkide maruz kalınan istismarı anlamlı olarak yordamaktadır. İkinci modelde ise benlik saygısı, kaçınma bağlanma boyutu, cinsiyet, yaş ve ilişkinin süresinin romantik ilişkide maruz kalınan istismarın anlamlı yordayıcıları olduğu saptanmıştır. Bulgular alanyazın ışığında tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: romantik ilişki, istismar, benlik saygısı, bağlanma, üniversite öğrencileri

Abstract: This descriptive study examines the degree to which psychological variables (self-esteem, attachment related avoidance, attachment related anxiety and academic success) and demographic variables (age, gender, relationship duration, and parents’ relational status) predict university students’ experiences of abuse in romantic relationships. The sample composed of 411 (280 female, 131 male) students studying in a state university, faculty of education in 2011-2012 spring term. Throughout the study three different scales have been utilized: Romantic Relationship Assessment Inventory developed by the researchers to assess the abuse which university students perceive in their romantic relationships, Experiences in Close Relationships Inventory-II was used to investigate dimensions of attachment, Rosenberg Self-Esteem Scale was used to measure self-esteem. A Personal Information Form developed by the researchers was used to gather students’ socio- demographic information. Step-wise regression analysis was used to determine the degrees to which demographic and psychological variables predicted abuse in a romantic relationships. Step-wise regression analyses showed that of the variables in the first model only self-esteem significantly predicted abuse experienced in romantic relationships. In the second model, self-esteem, the attachment related avoidance, relationship duration, age and gender were significant predictors of abuse experienced in romantic relationships. Results and implications for future research and psychological counselors were discussed.

Keywords: romantic relationships, abuse, self-esteem, attachment styles, university students

Yetişkinliğe geçişin yaşandığı, bilişsel, sosyal ve duygusal değişimlerin meydana geldiği üniversite yıllarında yaşanan romantik ilişkiler bireyin gelişiminde

önemli rol oynar. Etchevery, Le ve Charania’e (2008) göre bireylerin en önemli psiko-sosyal gelişim görevleri arasında yer alan romantik ilişkiler, sağlıklı yetişkin

¹ **Yazar Notu:** Bu çalışma, Yrd. Doç. Dr. Meliha Tuzgöl Dost danışmanlığında Hacettepe Üniversitesi’nde ilk yazar tarafından yapılan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Uzm. Psikolojik Danışman, Çağatay Uluçay İlkokulu, Manisa, Eposta: askilincer@hotmail.com

³ Yrd. Doç. Dr. Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Eposta:mtuzgol@hacettepe.edu.tr

ilişkilerinde gerekli olan becerilerin gelişiminde de önemlidir. Romantik ilişkiler çoğu birey için hoş yaşantılar ve duygular barındırmakla birlikte, bu ilişkilerde kimi zaman istismar da gerçekleşmektedir. Romantik ilişkilerde yaşanan istismar, partner/eş istismarı olarak da anılmaktadır. Alanyazında partner istismarının yanı sıra, yakın partner şiddeti (intimate partner violence), yakın partner istismarı (intimate partner abuse), eş istismarı / şiddeti (spousal abuse / violence) ve aile içi şiddet (domestic violence) gibi kavramların da kullanıldığı görülmektedir. İstismar ve şiddet kavramları, özellikle fiziksel istismar ile fiziksel şiddet söz konusu olduğunda net olarak birbirinden ayıramamakta, her ikisinin de benzer anlamda kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte ilişkideki güç ve kontrol sağlama veya zarar verme davranışı duygusal bağlamda ele alındığında istismar kavramının tercih edildiği görülmektedir.

Merrell (2001), romantik ilişkilerde yaşanan istismarı, duygusal bir beraberlik yaşayan çiftlerin karşılıklı olarak birbirlerine uyguladıkları veya birinin diğerine uyguladığı psikolojik, fiziksel ve cinsel zorlama yoluyla güç ve kontrol sağlama tutum ve davranışları olarak tanımlamıştır. Saltzman, Fanslow, McMahan ve Shelley (2002) ise, romantik ilişkilerde yaşanan istismarı, duygusal birlikte eşlerin birbirlerine uyguladıkları fiziksel, cinsel ve duygusal zararlar olarak açıklamaktadır.

Romantik ilişkilerde yaşanan istismar ile ilgili tanımlara bakıldığında istismarın duygusal, fiziksel ve cinsel olmak üzere üç boyutunun ön plana çıktığı görülmektedir. Duygusal istismar fiziksel güç kullanımını içermeyen davranışlarla gerçekleşir (Loring, 1994). Mouradian'e (2000) göre duygusal istismar bağırma, aşağılama, alay etme, duygulara kayıtsız kalma, ilişkiyi bitirmeyle tehdit etme, sevgi göstermeme gibi davranışları içerir. Fiziksel istismar ise fiziksel acı verme veya yaralama niyeti olan eylemleri içerir (Abraham, 1999). Saltzman ve arkadaşlarına (2002) göre fiziksel istismar, eşler arasında ölüm, sakatlama, yaralama veya incitme potansiyeline sahip kasıtlı güç kullanımudur. Mouradian (2000) tokat atma, saçını çekme, cisim fırlatma, tırmalama, tekme atma gibi davranışların fiziksel istismar olduğunu belirtmiştir. Cinsel istismarı ise Abraham (1999), flört edilen kişi tarafından cinsel tacize uğrama, istek dışı cinsel davranışlara zorlanma, cinselliğin bir tehdit aracı olması ve tecavüz gibi davranışlar olarak tanımlamaktadır.

İlgili alanyazın incelendiğinde bağlanma ve öz saygının ilişkilerdeki istismar davranışları ile sıklıkla ilişkisi incelenen iki değişken olduğu görülmektedir (Örn., Abadi, Ghazinour, Nojomi ve Richter, 2012; Bookwala, 2002; Bookwala

ve Zdaniuk, 1998; Papadakaki, Tzamalouka, Chatzifotou ve Chliaoutakis, 2009). Bağlanma, insanların kendileri için önemli gördükleri kişilere karşı geliştirdikleri güçlü duygusal bağlar olarak tanımlanmaktadır (Bowlby, 1980). Bowlby'e (1973) göre bağlanma sistemi, yaşamın ilk yıllarında anne babaların çocuklarına verdikleri tepkiler temelinde benlik, başkaları ve sosyal ilişkiler hakkındaki bilgiyi örgütleyen ve işleyen bilişsel modeller olarak şekillenir. Ainsworth'a göre (1989) bağlanma, duygusal bir zincirdir. Bu duygusal zincir içerisinde romantik ilişki yaşayan iki birey de birbirilerine bağlanır ve bu bağlanma, bebeklikte bakıcıyla yaşanan bağlanmanın oluşması gibi zaman alır. Bowlby'e (1980) göre yetişkinlikteki bağlanma davranışı bebeklik dönemindeki bağlanma davranışının devamıdır. Hazan ve Shaver (1987) yakın ilişkilerin ve yetişkinlikte yaşanan romantik ilişkilerin bağlanma kuramıyla açıklanabileceğini ileri sürerler. Hazan ve Shaver'a (1987) göre romantik ilişkiler, çocuk ile bakıcısı arasındaki bağlanma ile büyük ölçüde benzerlik gösterir.

Alanyazında kaygılı ve korkulu bağlanma ile partner/eş şiddeti arasında anlamlı ilişkiler olduğu (Bookwala ve Zdaniuk, 1998); kaygılı ve güvensiz bağlanma tarzına sahip kişilerin romantik ilişkilerinde diğer bağlanma tarzlarına sahip olanlardan daha çok şiddet uyguladıkları (Kesner ve McKenry, 1998) ve eşe güvensiz bağlanma ile istismar etme ve istismara maruz kalma arasında olumlu bir ilişki olduğu (Bookwala, 2002) yönünde bulgular bulunmaktadır. Ayrıca kaçınan ve kaygılı bağlanma tarzına sahip bireylerin ilişkilerde istismara uğramalarıyla bağlanma tarzları arasında olumlu bir ilişki olduğu (Gormley, 2005) ve kaçınan bağlanma tarzının, stres düzeyi yüksek olduğunda, duygusal istismar uygulama davranışında artışla ilişkili olduğu (Gormley ve Lopez, 2010) yönünde bulgulara rastlanmaktadır.

Bireyin kendisine karşı olumlu ve olumsuz tutumu olarak tanımlanan özsaygı da (Rosenberg, 1965), yakın ilişki istismarı ile ilişkisi incelenen bir diğer değişkendir. Rosenberg'e (1965) göre benlik saygısı, bireyin kendini değerlendirmesinin bir sonucudur. Benlik saygısı bireyin kendine ilişkin değerlendirmelerine tutumudur ve dolayısıyla benliğin duyuşsal yönünü oluşturur. Düşük öz saygının erkeklerde fiziksel istismar ve kadınlarda cinsel istismar davranışıyla ilişkili olduğu (Burke, Stets ve Pirog-Good, 1988); ilişkide fiziksel saldırı eylemlerinin sayısı veya şiddetinin artmasına bağlı olarak kadınların depresif belirtilerinin arttığı ve öz saygılarının düştüğü (Cascardi ve O'leary, 1992); istismara uğrayan bireylerin, düşük benlik saygısına sahip oldukları ve partnerlerinin herhangi bir

ebeveynleri tarafından psikolojik istismara uğramış kişiler oldukları (Pipes ve LeBov Keeler, 1997); öz saygının fiziksel istismar uygulama ve maruz kalma ile anlamlı olarak ilişkili olduğu (Papadakaki, Tzamalouka, Chatzifotiou ve Chliaoutakis, 2009) ve sözel ve cinsel şiddete maruz kalan kadınların öz saygı düzeylerinin düşük olduğu (Abadi, Ghazinour, Nojomi ve Richter, 2012) gibi araştırma bulguları bulunmaktadır.

Demografik değişkenler ve romantik ilişkide istismar konusunu inceleyen araştırmalar da bulunmaktadır. Alanyazında cinsiyet ve yakın ilişki istismarını inceleyen araştırma bulguları değişkenlik göstermektedir. Bazı araştırma sonuçları kadınların cinsel ve fiziksel istismara daha fazla maruz kaldıklarına (Forke, Myers, Catalozzi ve Schwarz, 2008; Kalkan, 2010; Swindell, Liebniz ve Brigham 2005), bazı araştırmalar erkeklerin kadınlara göre daha fazla duygusal istismara maruz kaldıklarına (Harned, 2001), bazı araştırmalar ise romantik ilişkilerde algılanan istismar açısından kadın ve erkek arasında anlamlı fark bulunmadığına (Lysova ve Douglas, 2008) işaret etmektedir. Yaş değişkenine göre bakıldığında ise, bazı araştırmaların ileri yaşlarda yakın ilişki istismarının azaldığını gösterdiği görülmektedir (Burazeri, Roshi, Jewkes, Jordan, Bjegovic ve Laaser, 2005). Romantik ilişkilerde 17-29 yaş aralığı yaşanan istismar açısından riskli aralık olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde eşlerin istismar davranışlarını diğer dönemlere göre daha fazla sergiledikleri ve bu riskin 30 yaşından sonra azalmaya başladığı belirtilmiştir (Merrill, Julie, Thomsen, Guimond, Milner, 2004). Bazı araştırmalar ise romantik ilişkilerde yaşanan istismarın sıklığının ve yoğunluğunun ilişki süresi içerisinde arttığını göstermektedir (Keeffe, Brockopp ve Chew, 1986).

Partner istismarı konusunda Türkiye’de sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Şahin, Timur, Ergin, Taşpınar, Baklaya ve Çubukçu (2010), aile içi şiddete maruz kalan kadınların benlik saygısı puanlarının belirgin bir şekilde düştüğü ve bu düşüşün çocukluk döneminde maruz kalınan istismar seviyesiyle ilişkili olduğunu bildirmişlerdir. Kaygusuz (2013) ise, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde akılcı olmayan inançların, ilişkilerinde fiziksel istismar, duygusal istismar ve problem çözme/soruna yönelme davranışlarıyla ilişkili olduğunu saptamıştır. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde çeşitli sorunlar yaşadığı ve bu konuda psikolojik danışma ve rehberlik müdahalelerine ihtiyaç duydukları bilinmektedir. Örneğin, Aluede, Imhonde ve Eguavoen (2006) üniversitedeki psikolojik danışma merkezine yardım için başvuruda bulunan üniversite öğrencilerinin % 22’sinin ilişki problemi

yaşadığını ve % 7,4’ünün ise cinsel tacize uğradığını saptamışlardır. Diğer bir araştırmada psikolojik danışma merkezine yardım almak amacıyla başvuran üniversite öğrencilerinin % 45,7’sinin duygusal problemler ve % 4,3’nün ise cinsel taciz nedeniyle başvurdukları görülmüştür (Schweiter, 1996). Doğan’ın (2012) Başkent üniversitesinde 1997-2008 yılları arasında psikolojik danışma merkezinden yardım alan üniversite öğrencilerinin problem alanlarını incelediği araştırmasında, üniversite öğrencileri açısından romantik ilişkilerde yaşanan problemlerin, yıllara göre değişkenlik gösterdiği ve üniversite öğrencileri için önemli problem alanlarından biri olduğu sonucuna varılmıştır.

Romantik ilişkilerde yaşanan istismar davranışlarının bireyleri olumsuz etkilediği araştırmalarla ortaya konmuş ve başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere çoğu ülkede romantik ilişkilerde yaşanan istismar önlenabilir bir toplum sorunu olarak görülmeye başlanmıştır (Creasey ve Ladd, 2004). Bu araştırmayla, Türkiye’de hem konuya dikkat çekileceği hem de romantik ilişkide istismarı belirlemeye yönelik olarak geliştirilen ölçeğin bu konuda yapılacak çalışmalara kolaylık sağlayabileceği düşünülmektedir. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde yaşadıkları istismar davranışlarıyla ilişkili değişkenlerin belirlenmesi, üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilecek psikolojik danışma çalışmaları ile koruyucu ve önleyici ruh sağlığı çalışmaları kapsamında hazırlanacak müdahale programlarının geliştirilmesine katkı sunabilir. Bu çerçevede araştırmada şu soruya yanıt aranmıştır: “Psikolojik değişkenler (benlik saygısı, bağlanma alt boyutları olan kaygı ve kaçınma, akademik başarı) ve demografik değişkenler (yaş, cinsiyet, ilişkinin süresi ve anne-babanın birliktelik durumu) üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde maruz kaldıkları istismarı yordamakta mıdır?”

Yöntem

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde maruz kaldıkları istismarın incelenmesi için gerçekleştirilen betimsel bir çalışmadır. Araştırma, öğrencilerde algılanan istismar düzeyi ile ilişkili olabileceği düşünülen değişkenlerin istismarla ilişkisini belirleme amacı taşıdığından, betimsel araştırmalar arasında kabul edilen ilişki araştırma olarak ele alınabilir (Büyükoztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008).

Araştırma Grubu

Bu araştırmaya, 2011-2012 öğretim yılı bahar döneminde bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim görmekte

olan 280'i (% 68.1) kadın ve 131'i (% 31.9) erkek olmak üzere toplam 411 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 21,24'dür (Ss= 1.98).

Veri Toplama Araçları

Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği (RİDÖ): Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği (RİDÖ) geliştirilmiştir. Ölçeğin madde havuzunu oluşturabilmek amacıyla öncelikle istismar ve partner istismarına ilişkin alanyazın taranmış, ardından yurt dışında ve Türkiye'de kullanılmakta olan benzer ölçekler incelenmiş ve üniversite öğrencileri üzerinde, romantik ilişkilerde maruz kaldıkları ve şahit oldukları istismar davranışları ve sıklığını belirlemeye yönelik bir anket çalışması yapılmıştır. Bu çalışmalardan sonra hazırlanan 112 maddelik ölçek formu uzman görüşüne sunulmuştur. Açımlayıcı faktör analizi çalışmaları 2011-2012 öğretim yılı bahar döneminde bir devlet üniversitesinin çeşitli fakültelerinde okuyan 426 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin özdeğeri 1'den büyük 13 boyutu olduğu ve bu boyutların toplam varyansın % 64.89'unu açıkladığı görülmüştür. Birinci faktöre ilişkin özdeğerin 23,45 değer ile toplam varyansın % 33,50'sini açıkladığı belirlenmiştir. Birinci özdeğerden ikinci özdeğere keskin bir düşüş gözleendiği ve aradaki farkın dört kattan büyük olduğu görülmüştür. Diğer özdeğerler arasında ise keskin düşüşler gözlenmemiştir. Göreceli olarak birbirine yakın değerler söz konusudur. Bu durum ölçeğin tek boyutlu yapıda kabul edilebileceğini ve ölçeğin toplam puanının kullanılabilirliğini göstermiştir. RİDÖ'nün Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısını 0,97 olarak saptanmıştır. RİDÖ'nün test tekrar test güvenilirliğini belirlemek amacıyla ölçek, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi öğrencilerinden 42 katılımcıya beş hafta arayla iki kez uygulanmış ve katılımcıların bu iki uygulamadan elde edilen istismar algısı puanları arasındaki sıra farkları korelasyonu 0,89 ($p < 0,001$) olarak belirlenmiştir. RİDÖ'nün zıt bir yapıyı ölçtüğü düşüncesiyle İlişki Doyumu Ölçeği (Curun, 2001) puanları arasındaki sıra farkları korelasyonuna bakılmış ve -0,76 ($p < 0,001$) olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geçerlik kanıtlarını artırmak amacıyla araştırma verileri olan 411 üniversite öğrencisinin verileri üzerinde doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Modelde herhangi bir modifikasyon olmadığı halde sonuçlar bir bütün olarak ölçeğin yapı geçerliğinin belirli ölçülerde sağlandığını göstermiştir (GFI/AGFI=80/079, NFI=.96, NNFI=1.00, CFI=1.00, RMSEA=.038, RMR=.05, SRMR=.046). Tek boyutlu kabul edilen

ve 70 maddeden oluşan RİDÖ'de tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçek maddeleri Likert tipi beşli derecelendirme sistemine sahiptir. Maddeler "hiçbir zaman", "nadiren", "bazen", "sıklıkla" ve "çok sık" şeklinde yanıtlanmaktadır. "Hiçbir zaman" 1, "nadiren" 2, "bazen" 3, "sıklıkla" 4 ve "çok sık" yanıtı 5 puan değerindedir. Ölçekten alınan en düşük puan 70 en yüksek puan 350'dir ve puanların artması romantik ilişkide maruz kalınan istismarın arttığı anlamına gelmektedir. RİDÖ'nün bazı maddeleri örnek olarak verilmiştir: "1. Başkalarının yanında beni küçümser. 5. Bana tokat atar. 15. Görüşlerini kabul etmediğim zaman çok sinirler. 20. İzin almadan özel eşyalarımı (çanta, günlük vb.) karıştırır. 25. Beni başkalarına şikâyet eder. 30. Beni dövmekle tehdit eder. 40. Bilgisayarımı veya kişisel iletişim araçlarımı (MSN-facebook-cep telefonu) kontrol eder. 60. Beni yeterince takdir etmez. 70. Benim için önemli olan eşyalara zarar verir." (Kılınçer ve Tuzgöl Dost, 2013).

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, (YİYE-II): Yetişkinlerin bağlanma stillerini ölçmek amacıyla yapılan çalışmalar sonucunda Fraley, Waller ve Brennan (2000) tarafından Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II geliştirilmiştir. Brennan ve arkadaşları (1998; Akt. Fraley ve ark., 2000) tarafından oluşturulan madde havuzunu kullanan Fraley ve arkadaşları (2000), madde tepki kuramına göre yaptıkları analiz sonucunda, en yüksek ayırt etme gücüne sahip maddeleri seçmişlerdir. Böylece bağlanmanın kaygı ve kaçınma boyutlarını ölçen toplam 36 maddelik YİYE II'yi oluşturmuşlardır. Fraley ve arkadaşları (2000), faktör analizleri sonucunda yetişkin bağlanma davranışlarının yakın ilişkilerde yaşanan kaygı ve başkalarıyla yakınlaşmaktan kaçınma olmak üzere iki temel boyutta tanımlandığını bulmuşlardır (Fraley ve ark., 2000).

YİYE-II'nin Türkçe'ye uyarlaması Selçuk, Günaydın, Sümer ve Uysal (2005) tarafından yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda ölçeğin asıl formunda da olduğu gibi iki boyutlu faktör yapısını koruduğu gözlenmiştir. Selçuk ve arkadaşları (2005) ölçeğin kaygı ve kaçınma alt boyutlarının iç tutarlılık katsayılarını sırasıyla .90 ve .86 bulmuşlardır. YİYE-II'nin güvenilirliğini ölçmek için 86 katılımcıyla test-tekrar test uygulaması gerçekleştirmişlerdir. Yapılan analiz sonucunda test tekrar test güvenilirlik katsayısı kaygı boyutu için .82, kaçınma boyutu için .81 bulunmuştur. Bu çalışmada ise ölçeğin kaygı boyutu için iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .88, kaçınma boyutu için ise .89 olarak bulunmuştur.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği: Rosenberg (1965) tarafından geliştirilen ölçek 12 alt ölçekten ve toplam 63 maddeden oluşmaktadır. Bu çalışmada 10 maddeden oluşan benlik saygısı alt ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin orijinal formu için iki hafta arayla yapılan çalışmada

ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayıları alt ölçekler için .82 ile .88 arasında bulunmuştur. Çuhadaroğlu (1986) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Ankara il merkezindeki bir lisenin beş ayrı sınıfına devam eden 205 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Bir ay arayla gerçekleştirilen test-tekrar test güvenilirlik katsayısı benlik saygısı alt ölçeği için .75 olarak bulunmuştur Benlik saygısı alt ölçeği on maddeden oluşmaktadır ve 1-4 arası derecelendirilmiştir. Ölçekte yer alan 1., 2., 4., 6., 7., maddeler olumlu 3., 5., 8., 9., 10. maddeler olumsuz olarak düzenlenmiştir. Ölçekten elde edilebilecek puanlar 10 ile 40 arasında değişmektedir. 10-20 puan düşük özsaygı düzeyini, 20-30 puan orta özsaygı düzeyini ve 30-40 puan ise yüksek özsaygı düzeyini göstermektedir. Ölçeğin bu çalışmanın verilerinden elde edilen Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı ,91'dir.

İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ): İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ), romantik ilişkilerde ilişki doyumunu ölçmek amacıyla Hendrick (1988; Akt. Curun, 2001) tarafından geliştirilen yedi maddelik yedili Likert tipi bir ölçektir. Hendrick (1988; Akt. Curun, 2001) yaptığı faktör analizinde İDÖ'nün tek faktörlü olduğunu ve bu faktörün toplam varyansın % 46'sını açıkladığını bulmuştur. Madde-toplam puan korelasyonları .57 ile .76 arasındadır. İDÖ'nün Türkçe uyarlaması Curun (2001) tarafından duygusal beraberliği olan 140 üniversite öğrencisi ile yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda ölçeğin tek bir faktör altında toplandığı ve bu faktörün toplam varyansın % 52'sini açıkladığı görülmüştür. İDÖ'nün iç tutarlılık katsayısı .86'dır. Ölçekteki 4. ve 7. maddeler ters puanlanmakta ve puanların artması ilişki doyumunun arttığını göstermektedir.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel bilgi formu araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin bilgi toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Kişisel bilgi formunda öğrencilerin cinsiyetini, yaşını, sınıf düzeyini, akademik başarı ortalamasını, anne ve babanın birliktelik durumunu ve romantik ilişkinin süresini belirlemeye yönelik anket soruları kullanılmıştır.

İşlem

Veri toplama araçlarının uygulanabilmesi için, uygulama yapılan devlet üniversitesinin eğitim fakültesinin ders sorumluları ile önceden görüşülmüş ve uygulama için uygun gün ve saatler öğrenilmiştir. Uygulama, halihazırda ve son bir yıl içerisinde romantik ilişkisi olan öğrenciler üzerinde sınıf ortamında, ilk yazar tarafından yapılmıştır. Kişisel Bilgi Formu ile ölçekler aynı oturumda art arda uygulanmıştır. Uygulamalar yaklaşık 25-30 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Çalışma grubunun demografik yapısını ortaya çıkarabilmek amacıyla bağımsız değişkenlere ilişkin betimsel istatistikler ve frekans / yüzde analizinden yararlanılmıştır. Alt problemlere bağlı olarak bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon ve regresyon katsayıları hesaplanarak bağımlı değişkeni yordama düzeyleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin demografik değişkenleri ile psikolojik özelliklerinin istismarı yordama düzeylerini birbirinden ayırabilmek ve değişken gruplarını karşılaştırmak amacıyla aşamalı regresyon tekniği kullanılmıştır. Demografik değişkenler yaş, cinsiyet, ilişki süresi ve anne-babanın birliktelik durumu demografik değişkenler grubu; bağlanmanın kaygı ve kaçınma boyutları, benlik saygısı ve akademik başarı değişkenleri psikolojik değişkenler grubu olarak ele alınmıştır. Analize sırayla alınarak değişken gruplarının bağımlı değişkeni açıklama gücünün anlamlı düzeyde değişip değişmediği ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Analizler yorumlanırken regresyon katsayıları, standartlaştırılmış regresyon katsayıları, regresyon katsayılarına ilişkin t testi sonuçları, çoklu korelasyon katsayıları ve açıklama katsayıları dikkate alınmıştır. Analizler sürecinde bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı sorunu olup olmadığını belirlemek amacıyla değişkenler arasındaki korelasyonlar (0,80 üzerinde olmaması), varyans şişkinlik değerleri (variance inflation factor; 10'dan büyük olmaması), tolerans değerleri ve koşullu indeks değerleri (condition index; 30 değerini geçmemesi) incelenmiş ve bağımsız değişkenler arasında regresyon analizini engelleyecek düzeyde bir çoklu bağlantının olmadığı anlaşılmıştır. Veri analizinde varyans şişkinlik değerleri 1,047 ile 4, 625 arasında değerler almış, tolerans ve koşullu indeks değerleri beklenen sınırlar arasında kalmıştır. Aynı şekilde değişkenlerin hatalarının ilişkili olmasına dayanarak sistematik hatalara neden olan otokorelasyon olup olmadığına Durbin-Watson testiyle bakılmış (1,759) ve otokorelasyon olmadığı saptanmıştır (Büyüköztürk, 2007; Kalaycı, 2006). Araştırmada, veri toplama araçlarından elde edilen veriler üzerinde SPSS 16 programı ile istatistiksel işlemler yapılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın bulgularına yer verilmiştir. Bulgulara geçmeden önce bağımlı ve bağımsız değişkenlere ilişkin betimsel istatistikler ile tüm değişkenler arasındaki ilişkileri gösteren korelasyonlar Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1 incelendiğinde bağımsız değişkenlerin

Tablo 1. Bağımsız Değişkenlerin Birbirleri ve Bağımlı Değişkenlerle İlişkilerine İlişkin Betimsel İstatistikler

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. İstismar	1,000								
2. Benlik	-0,53*	1,000							
3. Kaygı	0,42*	-0,58*	1,000						
4. Kaçınma	0,46*	-0,64*	0,86*	1,000					
5. Başarı	-0,05	0,11**	0,09**	-0,07	1,000				
6. Yaş	0,17*	-0,06	-0,07	0,10**	0,08**	1,000			
7. İlişki	0,17*	-0,04	0,09**	-0,13*	0,09**	0,33*	1,000		
8. Cinsiyet	0,14*	-0,17*	0,01	-0,01	-0,17*	0,16*	-0,07	1,000	
9. Birliktelik	0,19*	-0,26*	0,18*	0,18*	0,10**	0,10**	0,05	0,03	1,000
Ortalama	102,84	31,12	64,05	117,84	2,69	21,24	4,62	0,32	0,19
St. sapma	36,54	6,47	18,65	32,44	0,58	1,98	1,86	0,47	0,39

*p<.01 **p<.05

Benlik: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nden elde edilen puanları; Kaygı: YİYE-II'nin tek sayılı maddelerinden elde edilen puanları; Kaçınma: YİYE II'nin çift sayılı maddelerinden elde edilen puanları; Başarı: Araştırmaya katılan öğrencilerin 4'lük sistem üzerinden akademik ortalamalarını; İlişki: Öğrencilerin romantik ilişkilerinin süresini; Birliktelik: Anne-babanın birliktelik durumunu göstermektedir.

birbirleriyle ve bağımlı değişkenle 0,01 ve 0,05 düzeyinde korelasyonlara sahip olduğu gözlenmektedir. Bu korelasyonların hiçbiri 0,90 değerini geçmemektedir. Regresyon analizlerinin bozulmasına neden olan otokorelasyon ve çoklu bağlantı riskini belirlemede 0,90 üzerindeki korelasyonlardan yararlanmak mümkündür (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Bu çalışmada hem korelasyonların yüksek olmadığı hem de güçlü bir çoklu bağlantı veya otokorelasyon olmadığı görülmüştür. Bu durumda regresyon analizi için gerekli varsayımların sağlandığı söylenebilir. Bu sonuçlara dayanarak regresyon

analizine devam edilmiştir.

Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismarı Yordayan Değişkenlere İlişkin Bulgular

Regresyon analizi sürecinde değişkenler psikolojik ve demografik değişkenler olarak gruplandırılmıştır. Değişkenler analize gruplar halinde alınmış ve analizler iki basamakta tamamlanmıştır. Böylece değişken gruplarının bağımlı değişken üzerindeki açıklama gücü ortaya çıkarılabilmektedir (Tablo 2).

Tablo 2 incelendiğinde, hem psikolojik

Tablo 2. Romantik İlişkilerde Algılanan İstismar Puanlarının Yordanmasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları

		<i>B</i>	<i>SH</i>	β	<i>F</i>	<i>R</i>	<i>R</i> ²
Model 1	Sabit	144,983	16,563				
	Benlik	-2,286	0,306	-0,405**			
	Kaygı	0,099	0,160	0,050	45,46**	0,556	0,309**
	Kaçınma	0,177	0,098	0,157			
	Başarı	0,671	2,598	0,011			
Model 2	Sabit	62,415	24,394				
	Benlik	-1,771	0,312	-0,314**			
	Kaygı	0,059	0,154	0,030			
	Kaçınma	0,292	0,096	0,259**			
	Başarı	-0,282	2,546	-0,004	28,83**	0,604	0,365**
	Yaş	1,882	0,803	0,102*			
	İlişki	3,344	0,850	0,170**			
	Cinsiyet	6,484	3,274	0,083*			
	Birliktelik	3,389	3,886	0,036			

* p < 0,05 ** p < 0,01

Benlik: Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği'nden elde edilen puanları; Kaygı: YİYE-II'nin tek sayılı maddelerinden elde edilen puanları; Kaçınma: YİYE II'nin çift sayılı maddelerinden elde edilen puanları; Başarı: Araştırmaya katılan öğrencilerin 4'lük sistem üzerinden akademik ortalamalarını; İlişki: Öğrencilerin romantik ilişkilerinin süresini; Birliktelik: Anne-babanın birliktelik durumunu göstermektedir.

değişkenlerin hem de demografik değişkenlerle birlikte psikolojik değişkenlerin oluşturduğu regresyon modellerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu F değerinin (F (28,83; p<0,01) anlamlı olmasından anlaşılmaktadır. Bu bulguya göre her iki modelde de bağımlı değişkeni yordamada kullanılabilir istatistiksel olarak anlamlı olan en az bir bağımsız değişken bulunmaktadır. Bu bulgudan yola çıkarak kurulan modellerin ayrıntılı incelemesine geçilmiştir.

Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismarı Yordayan Psikolojik Değişkenlere İlişkin Bulgular

Bağımlı değişken olan istismar puanlarını yordamak amacıyla kurulan ilk modele alınan benlik saygısı, bağlanmanın kaygı ve kaçınma boyutları ile akademik başarı puanlarından en az birinin regresyon katsayısının anlamlı olduğu, modelin F (45,46; p<0,01) değerinin istatistiksel olarak anlamlı bulunmasından anlaşılmıştır. Değişkenlere ilişkin regresyon katsayıları incelendiğinde benlik saygısı değişkenine ilişkin regresyon katsayısının yüksek bir değer ve eksi işaretli olduğu görülmektedir. Bu bulguya göre, benlik saygısı değişkenine ilişkin puanlar arttıkça istismara maruz kalma durumu azalmaktadır. Bağlanmanın kaygı ve kaçınma boyutları ve akademik başarı değişkenlerine ilişkin regresyon katsayılarının istatistiksel olarak önemsiz olduğu, görece daha küçük olduğu ve pozitif ilişkili olduğu saptanmaktadır. Bu dört değişkenin bağımlı değişkendeki değişkenliği (varyansı) açıklayabilme gücü bakımından sıralamasını gösteren Beta değerleri incelendiğinde benlik saygısı, bağlanmanın kaçınma boyutu, bağlanmanın kaygı boyutu ve akademik başarı değişkenleri şeklinde sıralandığı, ancak benlik saygısı dışındaki değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı olmadıkları görülmüştür.

Benlik saygısı, bağlanmanın kaygı boyutu, bağlanmanın kaçınma boyutu ve akademik başarı değişkenlerinin regresyon katsayılarının hangilerinin anlamlı olduğunu belirlemek amacıyla yapılan t testi sonucunda (t= -,7476, p<,000; t= ,617, p>,05; t= ,1813, p>,05; t= ,258, p>,05) sadece benlik saygısı değişkenine ilişkin regresyon katsayısının 0,01 düzeyinde anlamlı olduğu, diğer değişkenlere ilişkin regresyon katsayılarının ise 0,05 düzeyinde anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Birinci modelde değişkenlerin bağımlı değişkenle ilişkilerini gösteren çoklu korelasyon katsayısının 0,556 olarak hesaplandığı ve ilişkinin istatistiksel olarak (p< 0,01) anlamlı olduğu görülmektedir. Çoklu korelasyonun karesi olan açıklama katsayısı

$R^2= 0,309$ hesaplanmıştır. Açıklama katsayısı istismar puanlarındaki varyansın yaklaşık % 31'inin benlik saygısı, bağlanmanın kaygı boyutu, bağlanmanın kaçınma boyutu ve akademik başarı değişkenleri tarafından açıklanabildiğini göstermiştir. Açıklama katsayısının % 14'ten büyük olması nedeniyle bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde geniş etkiye sahip olduğu yorumu yapılabilir (Cohen, 1988).

Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismarı Yordayan Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular

Bağımlı değişken olan istismar puanlarını yordamak amacıyla kurulan ikinci modele benlik saygısı, bağlanmanın kaygı boyutu, bağlanmanın kaçınma boyutu ve akademik başarı puanlarına ek olarak alınan cinsiyet, yaş, ilişkinin süresi ve anne babanın birliktelik durumu değişkenlerinden en az birinin regresyon katsayısının anlamlı olduğu, modelin F (28,83; p< 0,01) değerinin istatistiksel olarak anlamlı bulunmasından anlaşılmaktadır.

İkinci modeldeki değişkenlere ilişkin regresyon katsayıları incelendiğinde, birinci modelde istatistiksel olarak anlamlı bulunan psikolojik değişkenlerden benlik saygısı değişkenine bağlanmanın kaçınma boyutu değişkeninin de eklendiği görülmüştür. Benlik saygısı değişkeninin regresyon katsayısının eksi ve bağlanmanın kaçınma boyutunun regresyon katsayısının artı işaretli olduğu belirlenmiştir. Bu bulguya göre benlik saygısı arttıkça istismar algısı azalmakta iken, kaçınan bağlanma arttıkça istismara maruz kalma da artmaktadır denebilir.

Modele eklenen değişkenler incelendiğinde yaş, ilişkinin süresi ve cinsiyet değişkenlerinin regresyon katsayılarının önemlilik testi olan t testi sonuçlarına göre (t=2,345, p<,05; t=3,935, p>,000; t=1,981, p>,05) istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu, dolayısıyla istismar algısının anlamlı yordayıcıları oldukları söylenebilir. Yaş, ilişkinin süresi ve cinsiyet değişkenlerinin regresyon katsayılarının pozitif olması, bu değişkenlerin değerindeki artışların, istismar algısında da artışa karşılık geldiği şeklinde yorumlanabilir. Bu bilgilere dayanarak erkeklerin kadınlardan, yaşı daha büyük olanların yaşı daha küçük olanlardan, ilişki süresi fazla olanların ilişki süresi az olanlardan daha yüksek istismar algıladıkları söylenebilir. İkinci modele göre regresyon katsayıları istatistiksel olarak anlamlı bulunan değişkenlerin önem sırasını gösteren beta değerleri incelendiğinde benlik saygısı, bağlanmanın kaçınma boyutu, ilişkinin süresi, yaş ve cinsiyet şeklinde sıralandıkları görülmüştür.

Anne babanın birliktelik durumu değişkenine

ait regresyon katsayısının t testi sonuçlarına göre ($t=,872$, $p>,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı, dolayısıyla istismara maruz kalmanın etkili bir yordayıcısı olmadığı söylenebilir. Benzer şekilde akademik başarı ve kaygı değişkenlerine ait regresyon katsayıları her iki modelde de t testi sonuçlarına göre ($t= -,111$, $p>,05$; $t=3,030$, $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Akademik başarı ve bağlanmanın kaygı boyutu değişkenlerinin istismara maruz kalmanın birinci modelde olduğu gibi ikinci modelde de istatistiksel olarak etkili yordayıcıları olmadıkları belirlenmiştir.

İkinci model için bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenlerle ilişkisini gösteren çoklu korelasyon katsayısı $R = 0,604$ olarak bulunmuştur. Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkendirdeki değişkenliğinin ne kadarını açıkladığına ilişkin bilgi veren açıklama katsayısı $R^2= 0,365$ olarak hesaplanmıştır. Buna göre bağımsız değişkenler istismara maruz kalma puanlarındaki değişkenliğinin (varyansın) yaklaşık % 36'sını açıklamaktadır. Hesaplanan açıklama katsayısının büyüklüğü, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Daha önce de belirtildiği gibi hesaplanan açıklama katsayısının % 14'ten büyük olması nedeniyle bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerinde geniş etkiye sahip olduğu yorumu yapılabilir (Cohen, 1988).

Tartışma

Bulgulara göre, benlik saygısı değişkeninin regresyon katsayısı yüksek bir değerde ve eksi yönlüdür. Buna göre, benlik saygısı puanları arttıkça istismar algısı azalmaktadır. Buradan yola çıkarak, benlik saygısı yüksek olan üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarın, benlik saygısı düşük olan üniversite öğrencilerinininkinden daha düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Alanyazında yakın ilişki istismarına maruz kalma ile düşük benlik saygısı arasında ilişki olduğunu ortaya koyan çeşitli araştırma sonuçları bulunmaktadır. (Abadi, Ghazinour, Nojomi ve Richter, 2012; Burke, Stets ve Pirog-Good, 1988; Cascardi ve O'leary, 1992; Papadakaki, Tzamalouka, Chatzifotiou ve Chliaoutakis, 2009; Pipes ve LeBov Keler, 1997; Şahin, Timur, Ergin, Taşpınar, Baklaya ve Çubukçu, 2010). Tice'e (1991) göre düşük benlik saygısına sahip olan kişiler, yakın ilişkilerinde iddiasız olan, kendilerini ifade etmekte güçlük çeken ve geri çekilme eğiliminde olan kişilerdir. Bu özellikleri çoğu zaman eşlerinin istediği gibi davranmalarına neden olur. Bu durum ise yaşanan ilişkide istismar davranışlarının ortaya çıkması açısından büyük bir risk oluşturur.

Bağlanmanın kaçınma boyutunun üniversite

öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarın anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. İkinci modelde beta değerleri incelendiğinde, bağlanmanın kaçınma boyutunun romantik ilişkilerde algılanan istismar düzeyinin ikinci sıradaki yordayıcısı olduğu görülmüştür. Alanyazında bağlanmanın kaçınma boyutu ile istismar arasında anlamlı ilişkinin olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır. Hazan ve Shaver (1987), kaçınan bağlanma tarzına sahip bireylerin, romantik ilişkilerinde eşlerine az güven duyduklarını, ilişkileri hakkında olumsuz beklenti içerisinde olduklarını, yakınlık kurmaktan kaçındıklarını ve böylece istismar davranışları sergilediklerini bulmuşlardır. Doumas, Pearson, Elgin ve McKinley (2008), kaçınan bağlanma tarzına sahip erkeklerin diğer bağlanma tarzına sahip erkeklere göre daha fazla istismara maruz kaldıkları sonucuna varmışlardır. Benzer şekilde, kaçınan bağlanma tarzına sahip erkek üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerinde istismara maruz kalmaları ile bağlanma tarzları arasında olumlu yönde ilişki bulunmuştur (McKinley, Pullin, Goodfriend, Pritchard ve Lassiter, 2007). Bu araştırmanın sonuçları da alanyazındaki bulgulara paraleldir. Kaçınan bağlanma tarzına sahip üniversite öğrencileri kız/erkek arkadaşlarına güven duymakta zorlanabilir. İlişkileri hakkında olumsuz beklentileri olabilir ve yakınlık kurmaktan kaçınabilirler. Bu davranışları ise partnerlerinin onlara istismar davranışlarını artırabilir.

Yaş değişkeninin de romantik ilişkide algılanan istismarın anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür. Yaşı daha büyük olan üniversite öğrencilerinin yaşı daha küçük olan üniversite öğrencilerine oranla romantik ilişkilerinde daha yüksek düzeyde istismar algıladıkları söylenebilir. Alanyazındaki bulgular, 17-29 yaş aralığının romantik ilişkide istismarın daha yoğun görüldüğü riskli bir dönem olduğuna (Merrill ve ark., 2004) ve ilerleyen yaşlarda romantik ilişkide istismarın azaldığına işaret etmektedir (Burazeri ve ark., 2005). Bu araştırma sınırlı bir yaş aralığında katılımcı üzerinde gerçekleşmiştir. Dolayısıyla daha geniş yaş grupları üzerinde yapılacak yeni çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu araştırma sonucuna göre, yaşın ilerlemesi ile birlikte romantik ilişkide maruz kalınan istismarın artması, yaşı büyük olan üniversite öğrencilerinin yaşı küçük olanlara oranla, romantik ilişki sayı ve süresine bağlı olarak istismar ile karşılaşma olasılıklarının yüksekliğinden kaynaklanmış olabilir.

Cinsiyet de üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarın anlamlı bir yordayıcısı olarak bulunmuştur. Sonuçlara göre erkek üniversite öğrencileri kadın öğrencilere oranla romantik ilişkide daha yüksek düzeyde istismar algılamaktadırlar. Araştırmanın bu bulgusu, yakın

ilişkilerde algılanan istismar ile cinsiyet ilişkisini inceleyen bazı araştırma sonuçlarıyla (Harned, 2001) benzerlik göstermektedir. Alanyazın incelendiğinde kadın ve erkeklerin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarın duygusal, fiziksel ve cinsel boyutlar açısından farklılaştığı görülmektedir. Bazı araştırma sonuçları kadınların cinsel ve fiziksel istismara daha fazla maruz kaldıklarını ortaya koyarken (Forke, Myers, Catalozzi ve Schwarz, 2008; Kalkan, 2010; Swindell, Liebnez ve Brigham 2005), bazı araştırmalarda erkeklerin kadınlara göre daha fazla duygusal istismara maruz kaldıkları (Harned, 2001) sonucuna varılmıştır. Bazı araştırmalarda ise romantik ilişkilerde algılanan istismar açısından kadın ve erkekler arasında anlamlı fark bulunmamıştır (Lysova ve Douglas, 2008). Bu araştırmanın sonuçlarına göre, erkek üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde kadınlardan daha fazla istismara maruz kalmaları araştırmada kullanılan RİDÖ'nün istismarın duygusal boyutuna yönelik daha fazla madde içermesi ile ilişkili olabilir. Bu konuda yapılacak yeni çalışmalar cinsiyet-romantik ilişkide istismar ilişkisini açıklamada katkı sağlayacaktır.

Araştırma bulgularına göre, ilişki süresi fazla olanların, ilişki süresi az olanlardan daha yüksek düzeyde istismara maruz kaldıkları belirlenmiştir. Bu bulgu, Keeffe, Brockopp ve Chew'un (1986) araştırma bulgusu ile paraleldir. Sommer'e (1994) göre romantik ilişkilerde, eşlerin kendilerini gizleyerek sorunları görmezden geldikleri, her şeye "evet" dedikleri bir dönem bulunur. Bazı çiftler bu dönemi çok kısa, bazı çiftler ise uzun yaşayabilirler. Bireyler gerçek duygu ve düşüncelerini ifade etmeye başladıkları andan itibaren bu gizil dönem sona erer ve çiftler arasında tartışma, kavga, şiddet davranışları görülmeye başlayabilir. Bu araştırmanın bulgusu da, bu açıklamalar çerçevesinde, ilişkilerde eşlerin birbirilerini tanımaları ve kimliklerini ortaya koymalarının zaman almasına ve özellikle olumsuz duygu ve davranışların zaman içinde artmasına bağlanabilir.

Bağlanmanın kaygı boyutunun üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı yordama düzeyi istatistiksel olarak anlamlı değildir. Oysa bağlanma ve romantik ilişkilerde algılanan istismar ile ilgili araştırma sonuçları, kaygılı bağlanma ile yakın ilişki istismarı arasında anlamlı ilişkiler olduğu yönündedir (Bookwala ve Zidaniuk, 1998; Gornley, 2005; Kesner ve McKenry, 1998). Bartholomew ve Horowitz'e (1991) göre kaygılı bağlanma tarzına sahip bireyler kendilerini değersiz hissedebilir ve benlik saygıları düşüktür. Araştırmanın bu sonucunun olası bir nedeni, kendisine güveni az olan üniversite öğrencilerinin kız/erkek arkadaşlarının

istismar davranışlarını kabul ediyor veya doğal buluyor olması olabilir.

Sonuçlara göre, akademik başarı üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarın anlamlı bir yordayıcısı değildir. Akademik başarı ile benlik saygısı arasında olumlu bir ilişki olduğunu ortaya koyan araştırma sonuçları vardır (O'Malley ve Bachman, 1983; Yenidünya, 2005). Bu çalışmada da, bu noktadan hareketle akademik başarı düzeyi yüksek öğrencilerin benlik saygısının yüksek olabileceği ve daha düşük düzeyde istismar davranışlarına maruz kalacakları beklenmiştir ancak araştırma sonuçları bu beklentiye karşılamamıştır. Bu sonuç araştırma grubunun yapısından kaynaklanmış olabilir. Araştırma grubu sadece bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi öğrencileri ile sınırlıdır. Araştırma grubuna diğer fakültelerden öğrenci alınmamış olması, araştırmanın yapıldığı dönem itibarıyla katılımcıların % 32'sinin birinci sınıf düzeyinde olması ve sadece bir dönemlik not ortalamalarının alınması, akademik başarı ile romantik ilişkide maruz kalınan istismar ilişkisinin incelenmesini sınırlamış olabilir.

Araştırma sonuçlarına göre, anne babanın birliktelik durumu, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarın anlamlı bir yordayıcısı değildir. Bu alt problem, anne babaların üniversite öğrencileri için bir sosyal destek kaynağı olacağı ve dağılmış aileden yeterli sosyal destek alamayan gencin romantik ilişkide istismara daha açık hale gelebileceği beklentisiyle oluşturulmuştur. Alanyazında sosyal desteğin istismarın anlamlı bir yordayıcısı olduğunu ortaya koyan (Abadi, Ghazinour, Nojomi ve Richter, 2012) araştırma bulguları bulunmaktadır. Heise, Ellsberg, Gottmoeller'a (1999) göre birey için sosyal destek kaynaklarının ve özellikle aile desteğinin yetersizliği, özellikle genç yetişkinlik döneminde olan bireyler için yakın ilişkilerde istismara maruz kalma olasılığını artıran risk faktörleri arasındadır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, anne baba birliktelik durumunun üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde maruz kalınan istismarı yordaması, üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğunun ailelerinden ayrı olmalarına ve sosyal desteği aileleri yerine daha çok arkadaşlarından almalarına bağlı olabilir.

Bu araştırma bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Farklı üniversitelerde ve farklı fakültelerde öğrenim görmekte olan üniversite öğrencileri ile benzer çalışmalar yapılarak, elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir. Bu araştırmanın araştırma grubu üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Romantik ilişkilerin yaşamın her döneminde yaşandığı düşünüldüğünde, farklı yaş grupları üzerinde de

benzer araştırmalar yapılabilir. Romantik ilişkilerde algılanan istismarın, hem istismara uğrayan hem istismarı uygulayan açısından sosyal destek, psikolojik sağlamlık, yaşam doyumu, saldırganlık, depresyon, kaygı, özgüven, madde bağımlılığı ve problem çözüme becerileri gibi farklı değişkenlerle ilişkisi araştırılabilir.

Psikolojik danışmanlar romantik ilişkilerinde istismara maruz kalan danışanlarla çalışırken, danışanların bağlanma tarzı ve benlik saygılarına odaklanabilir. Danışanın bağlanma tarzı bunun romantik ilişkisine yansımaları hakkında farkındalık kazanması sağlanabilir. Benzer şekilde bireylerin benlik saygısının romantik ilişkide tutum ve davranışları ile ilişkisini anlaması önemli olabilir. Bireylerin daha sağlıklı romantik ilişkiler kurmaları

için danışma sürecinde benlik saygılarını artırmanın önemli bir unsur olduğunun psikolojik danışmanlarca göz önünde bulundurulması yararlı olabilir.

Yurt dışında güvenilir ve tehlikesiz flört ilişkilerinin kazandırılması amacıyla, "Safe Dates" gibi eğitim programları ile lise ve üniversite öğrencileri başta olmak üzere her yaştan çiftlere eğitimler verilmektedir (Foshee, Bauman, Ennett, Linder, Benefield ve Suchindran, 2004). Bu eğitim programlarında katılımcıların duygusal, fiziksel ve cinsel istismar hakkında farkındalık kazanmaları sağlanmakta ve istismara maruz kaldıklarında nereden yardım almaları gerektiği gibi konularda bilgiler verilmektedir. Romantik ilişkilerde istismarı önlemeye yönelik benzer eğitici programlar Türkiye’de de uygulanabilir.

Kaynaklar

- Abadi, M. N. L. Ghazinour, M., Nojomi, M. ve Richter, J. (2012). The buffering effect of social support between domestic violence and self-esteem in pregnant women in Tehran, Iran. *Journal of Family Violence*, 27(3), 225-231.
- Abraham, M. (1999). Sexual abuse in South Asian immigrant marriages. *Violence Against Women*, 5(6), 591-618.
- Aluede, O., Imhonde, H. ve Eguavoen, A. (2006). Academic, career and personal needs of Nigerian university students. *Journal of Instructional Psychology*, 33(1), 50-57.
- Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachment beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709-716.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-244.
- Bookwala, J. (2002). The role of own and perceived partner attachment in relationship aggression. *Journal of Interpersonal Violence*, 17, 84-100.
- Bookwala, J. ve Zdaniuk, B. (1998). Adult attachment styles and aggressive behavior with in dating relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15, 175-190.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Separation, anxiety, and anger*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Sadness and depression*. New York: Basic Books.
- Burazeri, G., Roshi, E., Jewkes, R., Jordan, S., Bjegovic, V. ve Laaser, U. (2005). Factors associated with spousal physical violence in Albania: Cross sectional study. *British Medical Journal*, 331, 197-201.
- Burke, P. J., Stets, J. E. ve Pirog-Good, M. A. (1988). Gender identity, self-esteem, and physical abuse in dating relationships. *Social Psychology Quarterly*, 51(3), 272-285.
- Büyüköztürk, ř. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Büyüköztürk, ř., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. A., Karadeniz, ř. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cascardi, M. ve O’Leary, K. D. (1992). Depressive symptomatology, self-esteem and self-blame in battered women. *Journal of Family Violence*, 7(4), 249-259.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Creasey, G. ve Ladd, A. (2004). Negative mood regulation expectancies and conflict behaviors in late adolescent college student romantic relationships: The moderating role of generalized attachment representations. *Journal of Research on Adolescence*, 14(2), 235-255.
- Çokluk, Ö., şekercioglu, G. ve Büyüköztürk, ř. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve Lisrel uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Curun, F. (2001). *The effects of sexism and sex role orientation on romantic relationship satisfaction*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çuhadaroglu, F. (1986). *Adolesanlarda benlik saygısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Doğan, T. (2012). A long-term study of the counseling needs of Turkish university students. *Journal of Counseling & Development*, 90, 91-96.
- Doumas, D., M., Pearson, C., L., Elgin, J. E. ve McKinley, L. L. (2008). Adult attachment as a risk factor for intimate partner violence: The "mispairing" of partners' Attachment Style. *Journal of Interpersonal Violence*, 23(5), 616-634.
- Etchevery, P. E., Le, B. ve Charania, M. R. (2008). Perceived versus reported social referent approval and romantic relationship commitment and persistence. *Personal Relationships*, 15, 281-295.

- Forke, C. M., Myers, R. K., Catalozzi, M. ve Schwarz, D. F. (2008). Relationship violence among female and male college undergraduate students. *Formerly Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 162(7), 634-641.
- Foshee, B. A., Bauman, K. E., Ennett, S. T., Linder, G. F., Benefield, T. ve Suchindran, C. (2004). Assessing the long-term effects of the safe dates program and a booster in preventing and reducing adolescent dating violence victimization and perpetration. *American Journal of Public Health*, 94(4), 619-624.
- Fraley, R. C., Waller, N. G. ve Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78, 350-365.
- Gormley, B. (2005). An adult attachment theoretical perspective of gender symmetry in intimate partner violence. *Sex Roles*, 52(11/12) 785-795.
- Gormley, L. ve Lopez, G. (2010). Psychological abuse perpetration in college dating relationships contributions of gender, stress, and adult attachment orientations. *Journal of Interpersonal Violence*, 25 (2), 204-218.
- Harned, M. S. (2001). Abused women or abused men? An examination of the context and outcomes of dating violence. *Violence and Victims*, 16 (3) 269-285.
- Hazan C. ve Shaver, P. (1987) Romantic love conceptualized as attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511- 524.
- Heise, L., Ellsberg, M. ve Gottemoeller, M. (1999). Ending violence against women. Population reports. İnternet Erişim Tarihi: 28.08.2012. http://findarticles.com/p/articles/mi_m0856/is_4_27/ai_72739225
- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Sti.
- Kalkan, M. (2010). Ergen romantik ilişkilerinde duygusal istismar, fiziksel istismar ve soruna yönelmeye Adlerian bir bakış: Sosyal ilgi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11 (3), 242-247.
- Kaygusuz, C. (2013). Irrational beliefs and abuse in university students' romantic relations. *Eğitim Araştırmaları*, 51, 141-156.
- Keeffe, N. K., Brockopp, K. ve Chew, E. (1986). Teen dating violence. *Social Work*, 31, 465-468
- Kesner, J. E. ve McKenry, P. C. (1998). The role of childhood attachment factors in predicting male violence toward female intimates. *Journal of Family Violence*, 13(4) 417-432.
- Kılınçer, A. S. ve Tuzgöl Dost, M. (2013). Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği'nin geliştirilmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 4(1), 15-32.
- Loring, M. T. (1994). *Emotional abuse*. New York: Lexington Books.
- Lysova, A. V. ve Douglas, M. E. (2008). Intimate partner violence among male and female Russian university students. *Journal of Interpersonal Violence*, 1(23), 1579-1599.
- Merrill, L. L., Julie L. C., Thomsen C. J., Guimond, J. ve Milner, J. S. (2004). Perpetration of severe intimate partner violence: Premilitary and second year of service rates. *Military Medicine*, 170 (8), 705-705.
- Mouradian, V. (2000). *Abuse in intimate relationships: Defining the multiple dimensions and terms*. National Violence Against Women Prevention Research Center, Wellesley Centers for Women: Wellesley College.
- O'Malley, P. M. ve Bachman, J. G. (1983). Self - esteem: Change and stability between ages 13 and 23. *Development Psychology*, 19, 257-268.
- Papadakaki, M., Tzamalouka, G. S., Chatzifotiou, S. ve Chliaoutakis, J. (2009). Seeking for risk factors of intimate partner violence in a Greek national Sample. *Journal of Interpersonal Violence*, 24(5), 732-750.
- Pipes, R. B. ve Le Bov-Keeler, K. (1997). Psychological abuse among college women in exclusive heterosexual dating relationships. *Sex Roles*, 36(9/10), 585-603.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, New Jersey: Princeton University Pres.
- Saltzman, L., Fanslow, J. L., McMahon, P. M. ve Shelley, G. A. (2002). *Intimate partner violence surveillance: Uniform definitions and recommended data elements, version 1.0. Atlanta (GA)*, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Injury Prevention and Control.
- Schweiter, R. D. (1996). Problems and awareness of support services among students at an urban Australian university. *Journal of American College Health*, 45(2), 73-77.
- Sommer, R. (1994). *Male and female perpetrated partner abuse: Testing a diathesis- stress model*. Unpublished, University of Manitoba, Winnipeg, Canada.
- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N. ve Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 1-13.
- Şahin, N. H., Timur, S., Ergin, A. B., Taşpınar, A., Baklaya, N. A. ve Çubukçu, S. (2010). Childhood trauma, type of marriage and self-esteem as correlates of domestic violence in married women in Turkey. *Journal of Family Violence*, 25(7), 661-668.
- Swindell, S., Liebuz, G. ve Brigham, T. (2005) *Intimate partner violence, stalking and sexual coercion among students at Washington State University*. Washington State University: University Safety Report.
- Tice, D. M. (1991). Esteem protection or enhancement? Self-handicapping motives differ by trait self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 711-725.
- Yenidünya, A. (2005). *Lise öğrencilerinde rekabetçi tutum, benlik saygısı ve akademik başarı etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Extended Summary

Perceived Abuse in Romantic Relationships Among University Students

Ahmet Selçuk KILINÇER and Meliha TUZGÖL DOST

Romantic relationships experienced during university years, which cover the phase where cognitive, social, and emotional changes take place and which covers the transition from adolescence to adulthood, plays an important role in the development of the individual. According to Etchevery, Le, and Charania (2008), romantic relationships, which are among the most important psycho-social development tasks, play an important role in the development of skills necessary to develop healthy adult relationships; however, romantic relationships may sometimes include abuse within themselves as well. Merrell (2001) defines abuse experienced in romantic relationships as the power and control behavior and attitudes partners reciprocally show to each other or one partner over the other through psychological, physical, and sexual force. When one looks at the definitions of the abuse faced in romantic relationships, it can be seen that abuse has three dimensions: Emotional, physical, and sexual. A host of studies have explored relationships between partner abuse and variables such as self-esteem, attachment, gender, age and relationship duration. This study attempted to test whether psychological variables (self-esteem, attachment related avoidance, attachment related anxiety and academic success) and demographic variables (age, gender, relationship duration, and parents' relational status) significantly predict university students' experiences of abuse in romantic relationships.

Method

The sample of this study composed of 411 (280 female, 131 male) students studying in a state university during 2011-2012 term. Throughout the study three different scales have been utilized: Romantic Relationship Assessment Inventory, developed by the researchers to assess the abuse which university students perceive in their romantic relations, Experiences in Close Relationships Inventory-II, developed by Fraley, Walley, and

Brennan (2000) to investigate dimensions of attachment and adapted to Turkish by Selçuk, Günaydın, Sümer and Uysal, Rosenberg Self-Esteem Scale developed by Rosenberg (1965) and adapted to Turkish by Çuhadaroğlu (1986) was used to measure self-esteem. In addition, in order to test concurrent validity of the Romantic Relationship Assessment Inventory, Relationship Satisfaction Scale, developed by Curun (2001) was utilized. A Personal Information Form developed by the researchers was used to gather students' socio-demographic information. Step-wise regression analysis was used to determine the degrees to which demographic and psychological variables predicted abuse in a romantic relationships Gender, duration of romantic relationships and parents' marital status were demographic variables while attachment related anxiety, attachment related avoidance, self-esteem and academic success were psychological variables of the study.

Results

Step-wise regression analyses revealed that of the variables in the first model, i.e. self-esteem, anxiety or avoidance dimensions of attachment, and academic success; only self-esteem significantly predicted abuse experienced in romantic relationships. In the second model, the variables; gender, age, relationship duration, and parents' marital status were added to the model-in addition to the variables in the first model. In the second model, self-esteem, the avoidant dimension of attachment, relationship duration, age and gender were significant predictors of abuse experienced in romantic relationships. Academic success and the anxious dimension of attachment did not significantly predict the abuse experienced in romantic relationships.

General Discussion

Results showed that university students with higher levels of self-esteem reported lower levels of relational abuse than those with lower levels of

self-esteem. Various studies have reported similar associations between abuse in intimate relationships and low self-esteem. Also, results showed that attachment related avoidance significantly predicted abuse in students' romantic relationships. Previous studies report parallel results regarding avoidance and partner abuse. Gender, age and relationship duration also significantly predicted perceived abuse in romantic relationships. More specifically, older students, male students and those who had longer relational duration reported higher levels of perceived abuse in their relationships than younger, female and those with shorted relational duration. These findings are consistent with those of the majority of results of previous studies.

Conclusion and Suggestions

Results of this study showed that self-esteem, attachment related avoidance, age, gender and relationship duration significantly predicted abuse.

Participants of the study were students attending to the faculty of education at a state university. Similar studies should be conducted with students of various faculties and universities so as to be able to compare findings of the current study and to draw firmer conclusions regarding relationships of abuse and the predictive variables. Given the results of this study, counselors working with university students may pay special attention to students' self-esteem and attachment styles. Such focus can enable students to gain awareness on their attachment orientation and its impacts on their romantic relationships. Similar insight can be promoted regarding self-esteem and its effects on experiences and behaviors in romantic relationships. Furthermore, counseling work with university students may strive toward enhancement of clients' self-esteem as a means for preventing relational abuse as well as improving individuals' wellbeing.